

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnine in inserate
sprejema upravnništvo v
Katol. Tiskarni, Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vsprejemajo.

Uredništvo je v Seme-
niških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvenredni
nedelje in praznike, ob
pol 6. uri popoldne.

Štev. 280.

V Ljubljani, v petek, 5. decembra 1902.

Letnik XXX.

Državni zbor.

Dunaj, 4. grudnia.

Krošnjarstvo.

Danes pred sejo so pri predsedniku srečali govorniki za govorniška mesta v nadrobni razpravi o krošnjarstvu. Pri vseh 34 paragrafih je vpisanih nad 200 govornikov. Od teh jih seveda niti polovica ne pride na vrsto, ker se mnogi vpišejo, da vsaj enemu svojih ožjih tovarišev zagotovo govorniško mesto. Začetkom seje pa je dr. Sylvester predlagal, naj se vsa tvarina razdeli v sedem poglavij, da bi bilo le sedem razprav. Ta predlog pa je večina odklonila.

Kot prvi protigovornik je danes pri paragrafu 1. prišel na vrsto poslanec dr. Šusteršič. Ker govor objavimo v celoti, omenim danes, da je govornik odločno grajal in pobijal razne določbe v načrtu zakona. Sicer smo vsi za to, pravi govornik, da se prepove krošnjarstvo takim ljudem, ki nimajo stalnega doma, ki z raznimi zvijačami delajo škodo kupcem ter solidnim trgovcem in obrtnikom; toda s tem zakonom hočejo mnogi uničiti tudi pošteno domačo industrijo in mnogo revnih družin, katerim je krošnjarstvo opora v boju za obstanek. In to velja ravno o krošnjarjih v kočevskem, ribniškem, velikolaškem in nekaterih sosednjih sodnih okrajih. Zato predlaga k § 1. potreben dostavek. Paragraf 1. se namreč glasi: »Krošnjarstvo je trgovina z blagom, ako se prenaša od kraja do kraja in od hiše do hiše brez stalne prodajalnice. Ta zakon pa ne velja za trgovino s konji, osli, mulami, govedo, ovci, kozami, prašiči in perutnino.« Tretji odstavek, ki ga je predlagal dr. Šusteršič, bi se glasil: »Ravno tako ta zakon ne velja za krošnjarje, ki prodajajo svoje lončene in lesne izdelke domače industrije.«

Odgovarjal je vladni zastopnik sekcijski načelnik Weigelsperg, da ne more pritrditi temu dostavku. Naglašal je, da more trgovinsko ministerstvo v smislu § 16. dovoljevati take izjeme, in ker ni mogoče vedno določiti, ali krošnjarji v istini prodajo svoje domače izdelke.

Ta izgovor vlade je naravnost jalov. Preden trgovinsko ministerstvo dovoli kako izjemo ali olajšavo, gotovo vpraša deželno vlado; ta pa bo vendar mogla dognati, ali n. pr. Ribničanje sami izdelujejo lonce, rešeta in žlice, ali jih morda naročujejo iz Amerike.

Mej govorom dr. Šusteršiča se je zopet, kakor včeraj med Vencajzovim govorom, vtikal naš dobri prijatelj g. dr. Pommer, češ, zakaj pa tega niste zahtevali v obrtnem odseku. V ta odsek so bili po zadnjih novih volitvah izvoljeni izmed članov našega kluba dr. Gregorčič, dr. Zeffron, dr. Stojan in od naprednjakov dr. Ferjančič. Takoj ko je odsek prišel z delom, je naš klub svojim zastopnikom v odseku dal vsa potrebna pojasnila in navodila. Ti so v odseku tudi storili svojo dolžnost, toda večina je odklonila njih predloge. Zato je dr. Stojan danes odgovarjal Pommerju, rekoč: V odseku smo zahtevali iste premembe, kakor sedaj v zbornici. Pommerjevo predbacivanje torej ni opravičeno. Jaz in dr. Zeffron sva tudi podpirala predlog odsekov večine, da naj za Kočevce, Poljance in Ribničane velja izjema. G. Povše mi je tudi izročil prošnje kočevskega župana. Te prošnje sem podpiral in jih razdelil med vse odsekove člane. Dotične telegrame sem izročil vladnemu referentu Weigelspergu. Torej je Pommerjevo očitiranje neutemeljeno.

Paragraf 1. je obveljal po nasvetu odsekovem. Prihodnjo sredo zbornica nadaljuje razpravo.

Češko-nemška sprava.

Včeraj so načelniki nemških strank, izvenredni vsenemško zvezo, z nebitvenimi premembami odobrili odsekove pravne predloge. Nato so se zbrali vsi nemški poslanci a Češkega in z nekaterimi premembami soglasno odobrili poročilo. Sedaj po seji ob 4. uri so zbrali klubi nemške ljudske in napredne stranke ter ustavovernih veleposestnikov, da odobri ali prenaredi predloge, ki obsegajo štiri glavne točke. Še danes zvečer dobó te predloge vlada in pa vse štiri skupine čeških poslancev, to so: Mladočehi, češki agrarci, narodni socialisti in veleposestniki. Jutri se snidejo parlamentarne komisije čeških skupin, da si ogledajo nemške predloge. V torek se snide mladočeški klub, da razpravlja o predlogih. Iz raznih razlogov češki poslanci ne bodo odklonili pogajanj, a že danes je skoraj gotovo, da pred Božičem ne bodo končana. Torej v tem slučaju le pride mlado leto skozi vrata s § 14. v rokah.

Nedeljski počitek.

Na razna vprašanja, kaj je z zakonom glede nedeljskega počitka, odgovarjam tem

potom, da ima soc. politični odsek ta zakon v delu. Vlada je namreč predložila načrt, s katerim naj bi se predručil zakon z dne 16. jan. 1895 drž. zak. št. 21 glede nedeljskega počitka pri obrtu in trgovini. Odsek pa zopet nasvetuje razne premembe v vladnem načrtu. Doslej je v odseku obveljal predlog, da je delo dovoljeno ob nedeljah in praznikih, ako je nevarnost, da se surovine spridijo, ali če se delo brez škode ne more odložiti na delavnik.

Dolga razprava je bila o zahtevi trgovskih pomočnikov, ki žele popoln nedeljski počitek. Vlada je predlagala, da sme politično oblastvo po razmerah za razne trgovine dovoljevati k večjemu šesturno delo. Poročevavec Wilhelm je predlagal, da morajo ob nedeljah in praznikih biti zaprte vse trgovine v krajih, ki štejejo nad 6000 prebivavcev; v krajih pa z manj ko 6000 prebivavcev in v trgovinah izključno le z živili naj se dovoli k večjemu štiriurno delo predpoludnem. Odsek je konečno sklenil z večino glasov, da je ob nedeljah in praznikih v trgovinah brez razločka dovoljeno k večjemu štiriurno delo dopoldne.

Minister Hartel in laške šole.

Tržaško glasilo, ki prinaša interpelacije in govore laških poslancev v državnem zboru prej, nego je na Dunaju kdo kaj o njih vedel, in ki je torej še v preveč tesni zvezi z laškimi poslanci, prinaša z Dunaja sledečo brzojavno vest: Posl. Verzeznassi in Lenassi imela sta pogovor z naučnim ministrom vit. dr. Hartelom, kateremu sta gorko priporočala, naj ustanovi v Gorici novo gimnazijo z laškim učnim jezikom, ali pa naj uvede na sedanji gimnaziji laški učni jezik. Minister je dokazoval, da nima na razpolago potrebnih sredstev za novo gimnazijo, kar se pa tiče laškega učnega jezika na sedanji gimnaziji, ni deželni šolski svet predložil v tem oziru še nikakega predloga. Oba poslanca sta zahtevala na to, naj se uvede laški učni jezik v nižjih razredih gimnazije, in dostavila, da so v minolem stoletju učili izključno v laškem jeziku na tej gimnaziji. Minister je obljubil, da se hoče brigati za stvar. — Kdor je že kaj čital o laških šolah, bo vedel, da računajo Lahi do sedaj na polju šolstva na sledeče vspehe: 1. popolnijo se jim laške paralele na univerzi v Inomestu in minister bi tudi rad

videl popolno laško univerzo, katera mu je zelo na srcu, 2. laška gimnazija in laška realka v Trstu prideta v državne roke, a pri tem ni še izključeno, da ne dobé tudi laške realne gimnazije v Trstu, 3. ako predloži deželni šolski svet v tem smislu predlog, imeli bodo Lahi v Gorici na sedanji gimnaziji laški učni jezik. Ko bi imel minister zadosti denarja, dal bi jim tudi novo laško gimnazijo.

Laški poslanci morejo vendar pokazati na vspehe. To jim daje dandanes avstrijska vlada najbrž v plačilo, ker so vedno škilili čez mejo, ker so se vojskovali pod Garibaldijem za zedinjeno Italijo proti Avstriji. — Slovenci, ki so se borili za Avstrijo, pa ne morejo izsiliti od nje niti slovenske ljudske šole v Trstu. Zakaj? To je »teško vprašanje« — radi »višjih ozirov«.

Češko-nemška sprava.

Včeraj v našem listu objavljena vsebina nemških spravnih pogojev odgovarja res istini, le da je elaborat mnogo obširnej in gostobesednejši, kot se je izprva naglašalo. Najvažneje v vsem elaboratu je vprašanje o nemškem državnem ter češkem notranjem uradnem jeziku. Obe zahtevi so odklonili, toda način odklonitve se znatno razlikuje. Glede prve so izjavili sestavljachi elaborata, da niso kompetentni, drugo so pa naravnost proglasili za nedopustno. Poslanec Prade, ki je tudi član tega odbora, naravnost priznava, da so morali tako postopati in nič drugače. Pravi namreč mej drugim to-le: Kake posledice bi imel nemški državni jezik? Dovoliti bi morali obenem češki notranji uradni jezik na Češkem, italijanski v Dalmaciji itd. Takoj nato pa pravi, da more državni jezik določiti le državni zakon. — S takim razlaganjem in s takimi izgovori Čehi kajpada ne morejo biti zadovoljni. In res že izjavljajo češki radikalni krogi, da na take predloge niti ne bodo reagirali, ker jih a priori odklanjajo. Ti seveda ne bodo prodrli, a gotovo je že danes, da odgovor plenuma češkega kluba ne bo dovoljen in da na tej podlagi ne pride do premirja, kaj še le do sprave. Mogoče je sicer, da se prične pogajanja, toda od čeških poslancev pač ni pričakovati, da bi popolno kapitulirali.

Nagodbena pogajanja.

Poyodom zadnjega bivanja ministerskega predsednika Szella na Dunaju se je že govorilo in menda tudi določilo, da se v naj-

LISTEK.

Jubilej kislega mleka.

(Zgodovinska reminiscenca s severa.)

(Konec.)

Ko se je izvedelo to, da je igralka belna in da se mora z mlekom umivati, tedaj se je začelo pravo pravcato tekmovanje med njenimi častilci. Vsakdo je hotel biti oni, ki bi dajal mleko. Od vseh strani je dobival Haltermann mleko z naročilom, naj rabi gdč. Werthen to, češ da je popolno naravno, sveže itd. itd.

»Za božjo voljo, kaj naj počnem s to velike preobilico mleka!« vpraševal se je mož začuden. Ker nikakor ni mogel vsega porabiti, prišli so ga dajati prašičem, kravam in splch živini. Posledica tega je bila, da je imel Haltermann v kratkem času najlepšo živino.

Nekega dne zapazi Julika, trgovčeva hči,

skledico mleka, katero je najbrže mati pozabila nesti v hlev. Mleko je bilo popolno pokvarjeno, na njem je ležala prst debela sivkasta koža. Dekletce vtakne nevede prst v mleko in ga obližne.

»Aha!« vsklikne in poskoči veselja. »Ta koža pa ni tako slaba!« — Vtakne zopet prst v mleko in gleda, da ostane kolikor mogoče veliko skorje na prstu. To zopet ponovi, zopet in — zopet.

»Sram te bodi, otrok sitni! Kakor da bi ne imela dovolj družega, da bi se najedla do sita.« Tako pokara deklece vstopivša mati. »Takoj odnesem skledo v hlev.«

»Pustite, mama, da poskusim še enkrat, ker je tako dobro!« odgovori deklece in z vidnim veseljem zopet poskusi nekaj one debele kože. Mati začudena sama poskusi in pokliče moža. Ta tudi poskusi, še enkrat, nazadnje pa ukaže prinesiti žlico.

»Ako bi se pridejalo še malo sladkorja, pa bi se naredila iz tega dobra pijača, kisló mleko«, pravi žena.

»Zraven pa še kos črnega kruha«, meni on.

Poskusili so in se kmalu prepričali, da je vsa stvar jako dobra in tudi zdrava. Ko so prišle sosedé po kisló mleko za živino, morale so tudi one poskusiti. Skledica se je kmalu izpraznila in posledica tega je bila soglasna sodba, da tako dobre jedi ne smejo dajati živini.

Od tega trenutka niso dajali Haltermannovi nič več kislega mleka živini, toda vkljub temu ga je kmalu zmanjkalo. Dva voznika sta se namreč pred hišo zbesedila, skregala in napravila tako vpitje, da se je gospodična obrnila na policijo in prosila pomoči. Ta je napravila hitro s tem konec, da je prepovedala voziti mleko k hiši.

Vseh prebivalcev se je polotila žalost. Vsi so prosili našega znanca, naj jim odstopi par vrčev onega mleka, ki ga rabi za gospočo Werthen, za drag denar in naj ga skusa. Toda poštna zakonska so ništa dala pregovoriti.

»Aha«, pravi nekega dne svoji ženi, »zakaj naj bi stradali naši Šverinci kislega mleka?! Lahko si tudi sam pripeljem potrebnega mleka!«

In res! Kmalu se je odpeljal k mnogim kmetom v bližnji okolici in nakupil dovolj mleka. To je skisal in v par dneh si mogel nad vrati njegove prodajalne brati napis: »Tu se prodaja kisló mleko.«

Od začetka se mu je to podjetje malo slabeje obrestovalo, toda kupci so se vedno bolj množili, prihajali so že tudi iz bolj visokih rodbin, zlasti ko je zdravnik gospodične Werthen rekel, da to sredstvo človeka zelo pokrepča, mu popolnoma žeje po-
gaši itd.

Kmalu je sklepal Haltermann z mnogimi kmetovalci pogodbe — njegova podjetnost se je dobro izplačevala. nasprotnikov ni imel, in zato se torej ne sme pač nihče čuditi, ako je Haltermann kmalu obogatel.

krajem času obnové nagodbena pogajanja. Včeraj pa je bil pri cesarju v avdienci finančni minister Bühm-Bawerk. Razgovor se je vršil očividno o nagodbenem vprašanju. Ta se vrši po najnovejših poročilih že v nedeljo ali ponedeljek, ni pa še določeno, če se ministri snidejo na Dunaju ali v Budimpešti. Poučeni krogi trdijo, da ogrska vlada sedaj ne bo več tako trdovratno vztrajala pri svojih prvotnih zahtevah, ker Ogrm mnogo bolj teče voda v grlo, kot pa avstrijski državni polovici.

Iz hrvatskega deželnege zbora.

Že tri dni traja v hrvatskem saboru razprava o indenniteti ali proračunskem provizoriju. Poznato je, da hrvatska vlada ne more predložiti hrvatskemu saboru letnega proračuna brez velikega primanjkljaja, katerega ne more pokrivati z nobenimi dohodki, kajti hrvatski sabor nima pravice, da dovoli pobirati naklade na državne davke. Kar dobi Hrvatska v ime takozvane tangente, s tem mora pokriti vse svoje stroške za avtonomne zadeve. Vlada se oslanja na bodočo finančialno nagodbo, in do takrat zahteva tudi indennitet. Ker ima vlada v saboru veliko večino, ni dvoma, da bode ta postava sprejeta, zato bi bilo pa tudi mnogo pametneje, da se sabor sploh ni sklical, ker bi se bilo malo denarja prihranilo. Toda vlada hoče pred svetom pokazati, kako se na Hrvatskem ustavno vlada in kako so v tej zemlji normalni odnosi. Kar ne more dobiti ogrska niti avstrijska vlada od svojega parlamenta, to dovoli hrvatski sabor brez velikih borb svoji vladi. Opozicija se sicer ustavlja, toda to vse nič ne pomaga, ker mažaronska večina mora glasovati tako, kakor ban hoče. Opozicija je seveda pri vsem tem izvršila svojo dolžnost ter povedala banu in večini čisto resnico o dejanskem položaju. Opozicija je očitala banu, kako je njegova vlada neustavna in samosilna, ker prezira avtonomijo zemlje in poedinih občin ter vlada z ordonancami in patenti. Prav je zato rekel dr. Derentin saborskemu predsedniku, ki je opominjal poslanca dr. Vinkovića radi izraza »piškavi hrvatski parlament«, da v deželi, kjer se ne drže postave, nima sploh pristojnosti.

Ostri so bili govori dr. Bresztyenszkega, dr. Vrbanića, dr. Franka in dr. Harambića. Ko je poslednji dovršil svoj govor, je dal predsednik izprazniti galerijo, ker mu je silno ploskala in ga pozdravljala. Vlado sta branila dr. Tomašić in dr. Šumanović. Prvi je dokazoval na dolgo in široko, kako je imel ban prav, da je dal razpisati naklado na davke za odškodovanje Srbom, ki so imeli kaj škode prigodom poslednjih demonstracij. Da, glasoviti jurist (!) postavlja tedaj moč nad zakon. Dr. Šumanović pa je bil toliko predrzen, da je obdolžil Hrvate, češ, da so oni krivi poznatih demonstracij v Zagrebu, in sicer zato, ker so hrvatski časopisi preostro pisali proti »Srbobranu«. Ni-li to skrajna predrznost? Danes ali v soboto se konča razprava o indenniteti in potem pride na vrsto načrt o podaljšanju finančialne nagodbe z Ogrsko na eno leto.

Kriza v Španiji.

Na Španskem so srečno prijadrali zopet do nove ministerske krize, čeravno še ni mesec ni, kar je Sagasta podal ostavko cellega kabineta. Četrtili je 77letni ministerski predsednik že preosnoval svoje ministerstvo, a niti sedaj si ni mogel pridobiti toliko zaupanja v zbornici, da bi mogel računati na zanesljivo večino. Sedaj je celo dobil nezaupnico, ki velja sicer v prvi vrsti mornariškemu ministru, ki je svojevoljno, brez odobritve parlamenta, naročil vojne ladije, toda za njegov korak je vedel tudi Sagasta z ostalimi tovariši. To pa je bil le bolj zunanji povod za izbruh nejevolje, ki jo je parlamentarna opozicija že dalj časa kazala napram Sagasti. Posebno gorak mu je vodja Romero Robledo, ki mu je Sagasta v zadnji krizi obljubil portfelj, potem ga pa prezrl, in ki je Sagasti še pred nedavnim zaklical, da je bila zadnja kriza le komedija. — Kralj se definitivno še ni odločil, a gotovo je, da si Sagasta ne bo več upal na vrhunec. Največ nade imata sedaj Romero Robledo ali pa konservativni vodja Silvela.

Iz brzojavk.

Bruseljska sladorna pogodba pride v poslansko zbornico že v

prihodnjih dneh. Obenem predloži vlada predlogo o novem sladornem davku. Znižanja tega davka ni pričakovati. — Ministerska kriza na Grškem. Kralj je poveril sestavo novega ministerstva Deljanisu, ki uživa doslej primeroma največ zaupanja. Kot člani nove vlade se imenujejo general Smolenski, Skanzas in Mauro-michalis. — Novi berlinski podžupan. Berlinski zastop je včeraj mesto umrlega Kaufmanna s 114 od 115 glasov izvolil drugim podžupanom vladnega svetnika Reike-ja. — Odgoditev francoskega parlamenta. Vlada namerava jutri odgoditi zasedanje do srede januarja. Soc. radikalna skupina želi, da se zborovanje podaljša do srede tega meseca. — Prvo izključenje v nemškem državnem zboru. Včeraj je podpredsednik nemške poslanske zbornice izključil od seje soc. dem. Singerja, ki je pa vključ temu vztrajal v zbornici. — Kriza v Madridu. Kralj je pozval k sebi predsednika obeh zbornic ter voditelje monarhističkih strank. — Naučna predloga v angleškem parlamentu je bila sprejeta v tretjem branju z 286 proti 134 glasovom.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 5. decembra.

Premilostljivi gospod dr. Anton Mahnič, krški škof, je došel danes zjutraj v Ljubljano in je gost prem. gosp. knezoškofa ljubljanskega.

Sklepi sestanka ameriških slovenskih duhovnikov. Ker nas veže dolžnost priobčiti, kar se je sklenilo na shodu slovenskih ameriških duhovnikov v St. Paulu, to danes storimo, ker do zdaj nismo mogli dobiti natančnejših poročil. Sklepi Zveze so na kratko ti-le: 1) Stalno osnovanje ali organizacija »Zveze slovenskih duhovnikov v Ameriki.« — 2) Povabijo naj se vsi odsotni duhovniki slovenski v Ameriki, da naj k »Zvezi« pristopijo — kar bodo gotovo vsi storili. — 3) Uradno se zove organizacija »Zveza slovenskih duhovnikov v Ameriki.« — 4) Sprejemajo se duhovniki kot aktivni člani, laiki kot podporni člani. — 5) Plača se na leto od duhovnika 25 dol., oba slovenska škofa in msgr. Buh dajo 50 dol. Indijanski misionarji so prosti letnih prispevkov. — 6) Oba slov. škofa in msgr. Buh naj prosijo nadškofa Irelanda, naj dovoli F. Bajcu in Fairfax Minn., delovati med Slovenci v Ameriki kot apostolski misijonar (missionarius apostolicus). — 7) Odbor »Zveze« stopi v dogovor s škofi onih škofij, kjer se nahajajo Slovenci in nimajo svojih dušnih pastirjev, da se tem škofijam preskrbijo slov. dijaki, ki bi se hoteli posvetiti za duhovski stan. — 8) Poskrbeti za slovenske šolske sestre v Ameriki. — 9) Širiti katoliško časopisje med rojaki v Ameriki. — 10. Dajati krščanski socijalni zvezina Kranjskem pojasnil glede najpriljubnejših krajev za naseljenec, naselniških postav in drugih za naseljence važnih stvari. — 11) Preskrbeti slovenskega duhovnika v New Yorku, da skrbi za ondote Slovence in hkrati za slovenske naseljence ko pridejo v Ameriko. — 12) Skrbeti za slovenske semenišnike o počitnicah. — 13) Prirediti leta 1903. pod vodstvom škofa Stariha romanje ameriških Slovencev v Rim (in staro domovino).

Umril je v Jagersčah gospod Janez Peternel, oče č. g. župnika Henrika Peternela. — V Svetem pri Komnu je umrl podžupan komenskega starešinstva gospod Jožef Malič v 46. letu svojega življenja.

Iz Trstenika se nam o smrti g. Iv. Bukovnika še poroča: Lansko leto je pokojni po izvršeni maturi na svojem domu na Povljah čakal na službo. Nekoč je po zimi šel na Storžec, o kateri priliki se je tako prehladil, da je nemila smrt čez malo mesecev ugasnila mlado življenje. Bil je mladenič z mnogimi vrlinami.

V Selo pri Škofjeloči se bo vršil desettedenski praktični kurz o mlekarstvu, maslarstvu in sirarstvu, ki se prične

8. januarja 1903. Mladeniči, ki se žele udeležiti tega pouka, naj se zglase do 20. decembra t. l. pri dežel-nem odboru v Ljubljani s prošnjami za sprejem, katerim naj pridenejo spridevalo občinskega županstva o poštenem vedenju in o dosežanju delovanju v kmetijstvu sploh. Prednost imajo oni, ki so v tej stroki že delovali.

Deželna blagajna ostane do 9. t. m. radi selitve v novi deželni dvorec strankam zaprta.

Volitve v zavarovalnico proti nezgodam v Trstu se zopet bližajo. Koncem decembra volijo svoje zastopnike 3., 4. in 5. kategorija. Da Slovani, ki imajo v obveznih obrtnih podjetjih večino, ne podležejo zopet tako sramotno, kakor pri zadnjih volitvah, osnoval se je v Trstu poseben volilni odbor kakor odsek polit. društva »Elinost«. Temu odboru, ali pa naravnost predsedniku istega g. prof. Matku Mandiču, deželnemu poslancu v Trstu, naj se določi, kajti vsi nasveti, vsa tozadevna vprašanja, kakor tudi glasovnice. Navedeni odbor daje drage volje vsa potrebna pojasnila ter naznani pravočasno kandidate za posamezne skupine. Vsakdo, ki je upravičen voliti, naj si šteje v svojo sveto dolžnost, da stori vse možno, da bode zavarovalnica v slovanskih deželah, zavarovalnica za Slovane — tudi po svojem odboru slovenska.

Odvetnik napaden na cesti. Iz Ljutomer se poroča: »Stajerčev« dopisnik Mavrin udaril je dr. Grossmanna na glavnem trgu v Ljutomeru dvakrat s pasjim bičem, ki se nahaja zdaj v posesti dr. Grossmanna. Čegava last je ta bič, se ni zvedelo.

Najnovejši štrajk v Trstu. V tržaško tovarno jute poklicali so iz Italije delavce in delavke. Moški so imeli 220 kron ženske pa 130 kron dnevne mezde. Domačinke pa dobivajo od 90 stotink do 110 K na dan. Tem »regnicolom« ni bilo še zadosti, da so bili veliko bolje plačani, nego domači delavci, temveč zahtevajo, naj se moškim da 360 in ženskam 240 K na dan. Vodstvo tovarne pa jim je odgovorilo, naj se drže pogodbe, drugače naj gredo. »Regnicoli« pa pravijo: Mi nismo vedeli, da je v Trstu vse bolj drago, nego v Italiji. Mi zahtevamo večjo mezdo, zahtevamo delo za jedno leto in če po enem letu se ne podaljša pogodba zopet za eno leto, naj nas vodstvo tovarne spravi v našo domovino na svoje stroške. — »Regnicoli« so bili danes pri laškem konzulu in on je obljubil, da se zavzame za nje pri vodstvu tovarne. Stopili so v štrajk.

Vlak povozil je blizu Maribora nekoga Ferd. Muhiča.

Podsulo je v celjski cinkarni delavca Jožefa Štribarja. Umril je vsled poškodb v bolnici.

Volk se je priklatil na lgu prav v vas. Neki gospodar ga je zapodil z motiko, hišni pes pa se je boječe skril v kot. — Tudi medvedove sledi so se poznale v snegu blizu vasi. — Najbrže sta obe zverini prišli iz kočevskih gozdov.

Razpisana služba. Razpisuje se mesto poštnega odpravnika pri c. kr. poštnem uradu (III/4) v Mirnipeči, pol. okraj Rudolfovo proti pogodbi in kavčiji 400 kron. Letna plača 550 K, uradni pavšal 140 K, in letni pavšal 548 K, za vzdržavo petkratne pešne zveze na dan med poštnim uradom in kolodvorom v Mirnipeči ter za lokalno dostavljanje pošt-nih pošiljatev. Prošnje v teku treh tednov na pošto in brzojavno vodstvo v Trstu.

Ljubljanske novice.

Mesečni sestanek krščansko-socialnih železničarjev v Ljubljani se je včeraj kaj lepo vršil v Češnovarjevem salonu v Kolo-dvorskih ulicah. Navzočih je bilo do 50 članov »Verkehrsbunda«. Razložila so se jim pravila in razjasnil namen društva. Pri-poročala se jim je živahna agitacija za društvo in toplo priporočala ustanovitev p-družnice »Verkehrsbunda«. — Nato jim je pa g. Josip Gostinčar ka-zal na moč organizacije in njeno korist. V edinstvi je moč. Dokler bodo želez-ničarji razdeljeni in needin-i, dokler ne bodo vsi brez raz-like spoznali, da so usluž-benci nevarnih podjetij in reveži, dokler ne preneha v organizacijah ločitev kate-gorij, toliko časa železni-

čarjem ne bo zasijala doba boljših časov. Priporočal jim je tudi, da naj jim dá društvo razum gmotne podpore tudi duševno in v ta namen naj prireja predavanja o železniškem pravu, o instrukcijonih itd., kajti nevednost ljudij je največkrat kriva, da se z uslužbenci godi v slučajih nezgode in boleznih največkrat tako krivično. Priporočal jim je tudi, da naj se v društvenih ozirih poslužujejo sami svoje moči in naj dobe pametnih in za organizacijo nesebičnih in pošt-rovalnih moč železničarjev, ne poslušajo pa sebičnih sleparjev, ki društvu samo škodujejo in člane samo slepe. Skle-nili so, da se bodo shajali odslej vsako prvo nedeljo in tretjo po-nedeljek v mesecu.

Koncert »Ljubljanske društvene godbe« bode v soboto dné 6. t. m. v »Narodni kavarni«. Začetek ob deveti uri zvečer. Vstopnina prosta.

Sestanek obrtnikov. Povodom ustanov-nega shoda »Obrtne zveze za Kranjsko«, ki se vrši prihodnjo nedeljo in ponedeljek v Ljubljani, bode v nedeljo zvečer točno ob 7. uri sestanek obrtnikov v steklenem salonu »pri zvezdi« na Cesarja J. žefa trgu. Usta-novni shod se prične v ponedeljek ob 8. uri dopoldne v »Mestnem domu«. V ponedeljek ob 1. uri popoldne je banket v steklenem salonu »pri zvezdi«. Želeži je, da bi obrtniki z obilno udeležbo po-kazali svojo stanovsko zavest.

Pes jo je popadel. Ano Gale, 13 let staró hčerko posestnice Marije Gale na Ilovici 9, je predvčeršnjim popadel pes posestnika L. Ovna na Ilovici št. 21 in jej je raztrgal obleko. Poškodoval je ni. Deklica je bila vsa prestrašena.

Nesreča vsled neprevidne vožnje. Na mostu čez Gruberjev kanal je včeraj vsled nagle in neprevidne vožnje posestnikov sin Franc Strukelj z Iga podri na tla delavčovo ženo Marijo Dereani, stanujočo na Dolenjski cesti št. 29, na kar je pognal konje in hotel zbežati, policaj pa je prijel za konje in voz ustavil. Dereani se je pri padcu precej poškodovala.

Javno predavanje priredi v ponedeljek dné 8. t. m. bralno društvo v Vodmatu ob 6. uri zvečer. Predaval bode č. gosp. Luka Smolnikar.

V deželno bolnico so pripeljali devet let starega kajzarjevega sina Jožefa Candka z Janeževga brda v postonjskem okraju. Pritisnil ga je voz na steno in mu zdrobil na levi roki kost nad komolcem.

Hlapec, ki grize. Hlapec Franc Mencin na Dunajski cesti št. 25 se je sprl s svojim službodajalcem in ga je v prepiru popadel za desno roko in ga ugriznil v palec. Hlapca je policija zaprla.

Nasledki alkohola. Včeraj zvečer je prišel v izkuh Marije Ponikvarjeve na Karlov-ski cesti št. 13 delavec Franc Žabnikar. Mož se ga je bil nekje že nalezal. V izkuhu se je vedel tako nesposobno, da ga je izkuha-rica s pomočjo svoje dekle potisnila na sveži zrak, da se je streznil. Pri tej priliki pa je padel in se nekoliko poškodoval.

Izgubljene in najdene reči. Na Dunajski cesti je zgubil mizarški pomočnik A. H. zavitek blaga, ko si ga je bil malo časa poprej kupil. — Voznik in posestnik Anton Strazišar je zgubil mej vožnjo od Marije Terezije ceste do Vegovih ulic veliko vozno plahto. — Na Starem trgu blizu strokovne obrtne šole je našel neki paznik včeraj zve-čer denarnico z manjšo svoto denarja.

Umobolna ženska hotela skočiti pod vlak. Včeraj pripeljala se je s Češkega v Ljubljano neka na umu bolna ženska iz Istre. Iz previdnosti so jej mej vožnjo vzel vozni list in zato je prišla brez voznega lista sem-kaj. Opoludne se je spravila v poštni vlak in se peljala do Borovnice, ker pa ni imela voznega lista, so jo v Borovnici odpravili iz kupeja in ob treh se je pripeljala nazaj v Ljubljano, kjer se je bilo mej tem časom že izkazalo, da je ženska imela vozni listek do doma. Ko je Gorenjski vlak hotel odpe-ljati, je tekla ženska k vlaku, da bi se od-peljala, in ko so jo prijeli, hotela se je vreči pod vlak tako, da so jo komaj odstranili. Pozneje so jo z brzovlakom odpravili naprej.

Posredovalno delovanje mestne posre-dovalnice za delo in službe v mesecu no-vembru. V primeri z lanskim letom enakega meseca je došlo v letošnjem skoraj povsem enako oglašil, v primeri s prejšnjim me-secem pa je posredovanje nekoliko zaostalo. Oglašil je došlo zlasti manj pri prometnih uslužbencih in hišnih poslih, ker proti koncu leta tako gospodarji kakor posli le malo menjujejo službe oziroma posle. Pri mo-ških so delo dobili dninarji, razni trgovski, gostilniški in prometni uslužbenci. Pri ženskem delu pa največ hišni posli, razno gostilniško osobje, šivilje, prodajalke in posli za kmetško delo. Posredovanje z vajenci in stanovanji tudi v tem mesecu ni imelo vspeha, ker obeh jako primanjkuje. Kakor običajno, se je posredovanje nanašalo največ za mesto, vendar je bilo mogoče tudi dokaj zunanjih naročil rešiti.

Kotiček za liberalce.

Liberalno dijaštvo brez s trebe. Tiati proces, kateri razjeda liberalno stranko sploh, se kaže tudi v njenem dijaštvu. V imenu absolutne narodnosti so nastopali, in so zaradi liberalstva vrgli narodnost med staro šaro. V liberalni "Sloveniji" pa se je zoper "Narodovo" liberalno strujo dvignila narodno liberalna, ki je dobila "Slovenijo" v roke. V "Narodu" tako-le javkajo: "Že lansko leto, ko je "Slovenija" odpravila staro geslo "Vse za narod in svobodo" in je nadomestila z novim "Iz naroda za narod", in ko so bili vsi svobodomiselniki akademiki valed tega prisiljeni izstopiti iz tega društva, se je govorilo, da si dunajsko svobodomiselno dijaštvo ustanovi svoje društvo. Ta ideja živi še danes v srcih svobodomiselnega dijaštva, kakor je to pokazalo živahno odobravanje, ki je sledilo besedam stud. med. Gabriela Hočevarja, ko je po razgnanem I obdnem zboru "Slovenije" rekel, da "Slovenija" ni več svobodomiselno društvo, da si moramo mi svobodomiselniki akademiki ustanoviti svoje društvo, če "Slovenija" ne postane zopet stara liberalna "Slovenija". Razmere so dandanes take, da svobodomiselnemu akademiku danes ni mogoče vstopiti v "Slovenijo", ker mora vsak pri svojem vstopu v to društvo pod častno besedo izjaviti, da je "narodno-radikalnega" mišljenja. Mislimo, da je nečastno za svobodomiselnega akademika, če se s tako izjavo javno odpove svojemu prepričanju. Proč s takim neakademičnim cincanjem, bodimo odločni po vzgledu naših naprednih voditeljev in ustanovimo si lastno društvo, v katerem bo združeno vse slovensko svobodomiselno dijaštvo. — Ali ni ta izjava značilna za silno dekadenco liberalstva! Torej pristajši Tavčar Sveglavega liberalizma že očitno izjavljajo, da je nečastno za liberalnega akademika, ako je radikalno naroden, ampak samo liberalen še sme biti, drugače je — "neakademičen cincar"! Katol.-narodni dijak so v tem oziru vsi drugačni, in le veseli nas, da katoliško gibanje med akademiki tako lepo napreduje. Liberalci pa utegnejo še daleč priti, če bodo napredovali po tej poti!

Književnost in umetnost.

»Slovan«.

Izšla je prva številka »Slovana« — precej drugačna, nego so jo napovedovali. Zakaj izpodetka je hotela ona struja v liberalni stranki, ki je še bolj slovensko-narodna, ustanoviti proti »Narodu« svoj dnevnik in tako udariti nemškutarsko liberalno klico po glavi. A začele so se transakcije, in določili so, da bodi »Slovan« tednik, ilustriran in političen, ter naj krpa raztrgano narodno zastavo naše liberalne stranke. Od tednika je retiriral na polpolitičen polmesečnik, in zdaj, ko je izšel na svetlo, se nam prezentira kot — nepolitičen mesečnik. Tante molis erat... Sicer zatruje program, da list ni političen, a kakor se vidi, mu je politika mati in dojilja.

»Slovan« nastopa zdaj, kakor vsa taka podjetja, pod nekako neutrarno firmo. Saj vemo, da je najvapešnejši način, pridobiti kaki ekstremni stranki nekaj novih pristajšev, ta, da vstane zagovornik »srednje« stranke, in ta se vrne potem s svojimi rekruti nazaj pod vrhovnega generala. »Slovan« je prisiljen tako nastopiti že iz finančnih razlogov, kajti računati mora z velikanskim deficitom.

Se nista pretekli dve desetletji, odkar sta Hribar (sedanji župan) in dr. Tavčar ustavila prvega »Slovana«, češ, da imata velikansko izgubo. In vendar, kaj je bil oni »Slovan«? Izvirnih slik ni prinašal skoro nič; večinoma so bili pabrki iz drugih listov. Sedaj pa je za reklamo in vabo izšel zopet »Slovan« v taki obliki, katere gre daleč dez finančno moč literarnega podjetja te vrste, ki je v Slovincih mogoče. Deficit, ki ga bo imel »Slovan«, bo sploh najobširnejša stvarina, s katero bo mogel razpolagati. A kakor čujemo, se je zavezalo nekaj liberalcev, ki imajo besedo pri glavnih liberalnih denarnih zavodih, da bodo ta deficit pokrili — ne iz svojega, ampak iz — društvenega imetja. To se pravi: Bodo pokrili. Ali pa ga bodo tudi pokrivali, je drugo vprašanje.

Program »Slovana« označujejo pred vsem sledeče besede: »Na stališču slovanstva, individualizma, modernosti in duševne svobode je zgrajen program »Slovana«. Umetniške in moralne anarhije omejenega strankarstva in klikovstva v slovanstvu in umetnosti vendar ne bo podpiral. »Slovan« hoče biti modern slovenski list, zatočišče svobodne umetnosti in svobodnega prepičanja. Zato bodo našli v njem prostora pisatelja in umetniki vseh smeri in struj.«

Že iz tega se vidi, kam cika »Slovan«. A konkretno smer da listu vendar oseba urednikov. In za urednika so izbrali Frana Govekarja. Govekar je po svoji literarni smeri naturalist Zolove šole,

po svojem značaju jako agresiven nasprotnik katolicizma, vzgojen v uredništvu »Slovenskega Naroda«. On je spisal za »Ljubljanski Zvon« povest »V krvi«, katere je povzročila temu listu ono dekadenco, vsled katere se ga je lotil »marasmus senilis«, s katerim se zdaj bori. Bila je povest zlobe in podlosti, osnovana na podlagi darvinizma in prepojena s ciniznim materialističnim naziranjem. Liberalci so »Zvon« jemali svojim otrokom iz rok in ga zapirali v omare. Bolj pametni so ga odpovedovali. Prišel je ob ves kredit in liberalno leposlovje je propadlo ž njim.

»Slovan« ga misli zdaj obnoviti. A za obnovitelja in preporoditelja so si izbrali ravno tisto osebo, katere je najožje spojena z zgodovino dekadence »Ljubljansk Zvon«. Tudi Askerc se je vkrcal na novo ladjo, prepričajoč svoj »Zvon« negotovi usodi. In da je smer »Slovana« še bolj jasna, se blišči med njegovimi prvimi zvezdami ime plodovite pisateljice Zofije Kvedrove... V literarnem delu je naredil »Slovan« pred vsem globok poklon pred dr. Tavčarjem. Ta poklon je dr. Tavčar kvitiral s tem, da je »Narod« takoj prinesel inserat čez celo stran s priporočilom — »Ljubljansk Zvon« in z rotivijo, naj liberalci vendar ne puste »Zvona«. V kritiki »Naroda« očita »Slovanu«, da nima v ilustracijah nič slovenskega, ampak je skoro vse nemško, in tudi nič izvirnega, ampak so se že vse te podobe videle v drugih listih. To pot je »Narod« govoril resnico. Konkurenca med Hribarjevo in »Narodno tiskarno« ga je privedla do tega. Mi lahko hladno in mirno zremo na daljni razvoj. Kakor rečeno, je pa ta številka reklamna in se bo pravi značaj »Slovana« šele pozneje pokazal.

Slovensko gle dolišče.

»Medalja«. — »Cavalleria rusticana«.

Dva velikanaka kontrasta! Ludovik Thoma, sotrudnik »Sipliciissima«, je napisal nestvor, poln neumnosti, katerega je imenoval »komedijo« in nemški kritiki so našli v njem veliko »satiro«. Mi pa smo gledali sinoči na slovenskem odru robato neumnost, satire pa smo čutili jako malo. In zato mislimo, da storimo bolje, ako molčimo in pozabimo, ako ne bode odbor dramatičnega društva toliko nepreviden, da spravi to »komedijo« še enkrat na oder. — Kar je dobrega na sinočni komediji, so značaji, ki so risani mojstersko, toda robatost, da ne rečemo kaj bujega, prevladuje in tudi žalostno zmaga. — Čudimo se, da more dati odbor na oder na jeden večer »Medalijo« in — »Cavallerijo«, ki se je pela sinoči drugič v letošnji sezoni.

Izpred sodišča.

Izpred porotnega sodišča.

Marija Hočevar pred porotniki.

(Konec.)

Naval k popoldnevni razpravi je bil silen. Prostor za poslušalce je bil natlačen poln. Elegantno občinstvo ni štedilo z izjavami simpatij obtoženki. Popoldne je govoril državni pravdnik, ki je branil obtoženko. Nato se je vzdignil zagovornik dr. Krisper, ki je dejal, da je dolžan javnosti izbrisati obtoženki madež zapeljivcev. Človeško sodimo, ker zakon je pisan za človeka. Vse priče so slikale obtoženko kot dobro deklico, gotovo je, da bi pri zdravi pameti ne mogla postati hudodelka. Izvedenci niso bili upravičeni izjaviti, da bi siloma basala otroka v cev. Blazen bi moral biti, kdor bi v tako ozko cev hotel spraviti otroka. Vodni curek je otroka odplul s svojo veliko močjo naprej. Tudi dekla je otroku lahko zlomila kosti. O pomortalnih poškodbah ima slavnj zdravnik Hoffmann drugače mnenje, nego ljubljanski izvedenci. Nadporočnik Grebenc v drugi svoji izjavi izjavlja drugače, kot je izjavil prvič, ko je trdil, da od obtoženke ni prejel nobenega pisma od meseca maja naprej. Njegova viteška dolžnost bi bila urediti stvar. Drugo svojo izjavo je pisal, da olepša sebe, da se zagovarja. Porotniki naj sodijo, ako je taki osebi kaj verjeti. Prej ne bo prišlo pravosodje v pravitir, predno poleg detomorilke na obtožni klopi ne bo sedel tudi njen zapeljivec. (Burni dobrokllici mej občinstvom.) Zagovornik obširno razpravlja, da obtoženka ni bila pri pravi zavesti, da se ni zavedla dejanja. Imenom človeškega čuta prosi porotnike, naj tega dekleta ne obsodijo.

Državni pravdnik reagira, da obtoženka sama nikdar ni trdila, da bi jo bil gospod Grebenc zapeljal. Pred postavo smo vsi enaki in na osebo se porotniki ne smejo ozirati.

Po resumeju gospoda predsednika so se porotniki podali v posvetovalnico. Občinstvo je postajalo silno nervozno.

Porotniki, načelnik gosp. trgovec Bergant, so zanikali jednoglasno vprašanje, ako je Marija Hočevar svojega otroka ženskega spola zbasala v kloset z name-

nom, da ga usmrti, in istotako jednoglasno vprašanje, ako je Marija Hočevar svojega otroka nalašč pustila brez pomoči z namenom, ga usmrtiti.

Občinstvo je pričelo klicati »Bravo!« Obtoženki, ki je bila za časa posvetoovanja porotnikov zunaj, je prišlo zunaj slabe. Okolu nje so imeli posla vsi navzočni zdravniki. Naposled jo je pripeljal vso omagujočo v dvorano gospod nadučetelj Pavšič. Naslonjena na svojo mado, ki jo je ves čas srčno tolažila, je sedela obtoženka na zatožni klopi in popolnoma apatična čula svojo oprostitev.

Izpustili so jo takoj na svobodo. Tiho je odšla s svojimi sorodniki iz dvorane, v kateri je prebila toliko strašnih ur, nazaj v svet.

Državni pravdnik ni vložil nobenega priziva.

Detomorilka z gorā.

Takoj po Mariji Hočevar je prišlo na obtožno klop 22letno kmetsko dekle Marija Mažgon iz Krnic pri Oselici. Tudi pri tej se je glasila obtožba, da je takoj po porodu zadušila svoje novorojeno nezakonsko dete. In pravila je žalostno svojo zgodbo. Fant Matevž Kokal ji je prisegel zvestobo, dejal ji je, »naj se mu srce posuši«, ako jo zapusti in »da kazen in greh nase vzame«. A zapustil jo je ter šel v daljno — Ameriko.

V predpreiskavi je večinoma tajila, pred porotniki pa je tudi ona izjavila, da se ji je v usodnem trenutku zmešalo, ko je videla, da bo morala ona, ki nima veliko sredstev, sama skrbeti za grešni sad svoje ljubezni. Ne prosi zase milosti, ampak za svojega živečega šestletnega otroka, katerega mora sama živiti.

Predsednik g. Pajk: »Ali se vam danes tudi meša?«

Obtoženka: »O, danes se mi pa ne meša!«

G. predsednik pravi obtoženki, naj govori resnico.

Obtoženka se joka, da se vsa trese in naposled pravi: »Gospod, naj ne bodo hudi, mene so naštimali, naj rečem, da se mi je zmešalo.« To priprosto dekletu paš ni moglo biti tako inteligentno, da bi vedelo, da bi ji to odkritorsko pripoznanje moglo škodovati. Predlog zagovornika dr. Mulerja, naj se porotnikom poleg vprašanja o detomoru stavi tudi vprašanje, ako je dejanje storila v zmedenosti, je sodišče odklonilo. Zagovornik dr. Muler je povdarjal, da je pač redkokedaj slučaj, da bi na en dan sedeli dve taki žrtvi na zatožni klopi. Krive so to naše koruptne socialne razmere. Značilno je bilo, da je zagovornik povdarjal, da ima obtoženka ravno tako pravico za spolno občevanje, kakor kaka druga. Dokler država ne poskrbi (!) za potomce takih žrtev, bodo taki zločini. Ako gg. porotniki mislite, da le za en trenutek obtoženka ni bila pri pravi pameti, zanikajte vprašanje.

Državni pravnik pravi, da bi na ta način morali vsako detomorilko oprostiti.

Zagovornik: »Da vsako, ki je v takem položaju, kot ta!«

Porotniki so zahtevali od sodišča, naj jim da tudi vprašanje, ako je obtoženka storila dejanje v zmedenosti, a sodišče je to zahtevo odklonilo. Porotniki so na to zanikali vprašanje o krivdi obtoženke, sicer tu ne enoglasno, pač s petimi proti sedmim glasom.

Sodišče je na to tudi to obtoženko oprostilo, državni pravnik pa se je napram tej obtoženki protivil, da bi se jo postavilo na proste noge. Naznanil je v tem slučaju priziv. To obtoženko so pridržali še v zaporu.

Tako ste bili včeraj dve obtoženki od porotnikov oproščeni. Občinstvo je reklo pri drugi razsodbi, da Marija Mažgon govori lahko o sreči, da je prišla še včeraj na obtožno klop.

Upliv teh razsodb bo pokazala bodočnost.

Celovška porota.

Nenravnost. 27-letni Jurij Hackenjosi iz Nemčije, je bil radi nenravnosti v tajni razpravi obsojen na 6 let težke ječe. Pri obravnavi je obtožen trdovratno tajil, po obsodbi pa sodniku zločin pripoznal in imenoval tudi sokrivce. — Istega zločina je bil obtožen tudi 20-letni Jernej Heiling, od porotnikov pa oproščen.

Gotuštja. Marija Hernstein, žena nekoga ključarja v Beljaku, je zapustila svojega moža in zbežala s kovačem A. Schlussek v Mödling. Pri državni železnici je prosila s svojim ljubimcem za znižani voznik list, katerega sta tudi dobila, ker sta podpisala drugo ime. »Ona« je dobila tri tedne, »on« en teden zapore. — S tem je bilo to zasedanje končano.

Razne stvari.

Najnovejše od raznih strani.

Nesreča na železnici. Na postaji Plovic železniške proge Dunaj-Hab sta trčila skupaj dva tovorna vlaka. Oba strojevodja sta težko ranjena; ena lokomotiva in 11 vozov je poškodovanih. — Ob smrtni postelji svojega sina umrla je v Belemgradu mati poslanca Petra Gjorgjeviča. Smrt sinova jo je tako pretresla, da jo je zadela kap. — Ubit stotnik. Na Dunaju je oddelek vojakov sekal neko drevo. Drevo je padlo na stotnika Evgena Klemenčiča in ga ubilo. — Zopet pomevjenje. V posojilnici v Libnu na Češkem so zapazili, da manjka 120.000 kron. — Cesar Viljem je dobil vnetje oči. — Kotel se je razletel na parniku »Progreso« pri San Francisko. Mornarji so mrtvi. Škode je 200.000 kron. — Umrl je v Gradcu vseučiliški profesor dr. Karol Nicoladoni.

Društva.

(Družba sv. Cirila in Metoda) je imela svojo 141. vodstveno sejo dne 27. nov. t. l. v društvenih prostorih »Narodnega doma«. Navzočni: Tomo Zupan (prvomestnik), Martin Petelin (blagajnik), dr. Ivan Sretina, Ivan Subic, Dragotin Žagar in Anton Žlogar (tajnik); izmed nadzornistva je bil prisoten Ivan Vrhovnik. — Svojo odtodnost sta opravičila: odbornik Ivan Murnik in podpredsednik Luka Svetec. — V smislu § 18. družbinih pravil je prvomestnik Tomo Zupan k seji kot svetovalec pozval prvomestnice ljubljanskih treh ženskih podružnic, gospe: Vero dr. Slajmerjevo, Franjo dr. Tavčarjevo in Ivano Zupančičevo. Otvoril je ob 8 uri popoldnevno zborovanje s prisrčnim pozdravom navzočnim, posebno še zahvaljujoč imenovane domorodkinje, ker so se dobrotno odzvale vabilu. — Razpravljalo se je: kakim načinom naj se reši družba iz neugodnega gmotnega stanja. Glasom blaginikovnega poročila ima družba danes le 1195:14 K porabnega premoženja. Vsak mesec pa potrebuje družba v pokritje svojih rednih stroškov 2634:33 K. Od 1. jan. do 27. nov. t. l. je bilo 29493:51 K dohodkov in 31017:29 K stroškov; torej je danes 1533:78 K primanjkljaja. — Ko se sprejmo nazni nasveti, ki merijo na saniranje družbinega financijalnega stanja in se rešijo dole vloga, zaključijo prvomestnik sejo ob 6. uri zvečer.

(Društvo za varstvo živali) Ker se od več strani povprašuje, komu naj se pristop k društvu za varstvo živali javi, obveščajo se oni, kateri imajo namen, k društvu bodisi kot redni člani s letnim doneskom 4 kron, bodisi kot ustanovniki s doneskom 50 kron pristopiti, da naj se pristop javi na »Krajsko društvo za varstvo živali v Ljubljani« ali pa tedanjemu predsedniku gospodu Rudolfu grofu Margheriju, c. kr. vladnemu svetniku v Ljubljani, kakor tudi lahko društvenemu tajniku gosp. Alojziju Paulinu, c. kr. okrajnemu živinozdravniku v Ljubljani; tudi ostalim odbornikom društva se lahko pristop javi. Pristopivšim članom doposlala se bode na to hranilnična položnica, da zamorejo prispevek pri c. kr. poštne uradu vplačati, na kar se bode dotičnim izvod društvenih pravil in pa izkaznica doposlala.

(Kmetška posojilnica ljublj. okolice v Ljubljani) Mesečna bilanca za november 1903. Aktivna: Gotovina v blagajni 22965:16 K. Naložen denar 645497:57 K. Posojila 3369370:44 K. Prehodni zneski 1304:91 K. Inventar 1219:08 K. Zaostale obresti 31. dec. 1901 38774:62 K. Vrednostne listine 6200 K. Nepremičnine 43877:89 K. — Pasiva: Zadržni deleži 24204 K. Reservni sklad 66328:34 K. Hranilne vloge 3919667:67 K. Naprej plačane obresti 31. dec. 1901 13594:30 K. Pokojninski sklad 5376:23 K. — Denarni promet: K 16014897:94. — Upravno premoženje: K 4131109:67.

(Zabavni večer) priredi »Katoliško delavsko društvo na Jesenicah« dne 8. decembra 1902 na praznik predčestega Spodetja Marije Device v društvenih prostorih na Savi. Vapored: 1. * * * Venec narodnih pesmij. Poje moški zbor. 2. Sveta Neža. Igrokaz v dveh dejanjih. Poslovenil L. S. Igrajo dekleta Marijine družbe na Jesenicah. 3. Prosta zabava. Med zabavo svirajo tamburaši-društveniki in poje moški zbor katol. društva. Zidetek ob 7. uri zvečer. Vstopnina: Sedeži I. vrste 1 K, ostali sedeži 60 v, stojišča 40 v. Za udele v družini stojišča a 30 v. K obilni udeležbi vabi Katoliško delavsko društvo na Jesenicah.

(Podporno društvo za slovenske visokošolce v Pragi) je pri rednem obdnem zboru dne 29. listopada izvolilo sledeči odbor: Predsednik: nadinžiner Fr. Tomšič, namestnik predsednikov: dež. svetnik dr. Bohuslav Franta, blagajnik: odvetnik dr. Josip Ettelz Hvezdomilu, tajnik: akad. slikar Josip Germ, odbornik: amanensis univ. knjižnice dr. Ivan Zmavc;

namestniki: rudniški nadkomisar Rad. Vido, gospodarski svetnik Ivan Arh in redaktor Josip Kuifner, revizorja: odvetnik dr. K. Sebesta in revident dr. železnice Gregor Sporn.

(Slovensko društvo »Ilirija« v Pragi) Pri III. (izrednem) obč. zboru, v pond. dne 1. t. m. in pri I. odb. seji, v torek, dne 2. t. m. »Slovenskega društva »Ilirija« v Pragi se je sestavil sledeči odbor: Predsednik: Egon Starč, iur. cand. Tajnik: Ciril Jekovič, stud. ing. Blagajnik: Pavel Pestotnik, stud. phil. Knjižničar: Janko Pretnar, stud. iur. Odborov namestnik: Viljem Kuček, stud. ing. — Društvo »Ilirija« priredi s kolinskim Sokolem »Fügnern« v Kolínu, ki je pokazal že spomladi posebno napram nam Slovincem svojo veliko gostoljubnost, dne 10. pros. 1903 l. maškerao Zabavni odsek je pozval doslej okrog 1300 adres ter ukrenil vse potrebno, da se maškerao obnese v vsakem obziru kar najsijajneje. Dekoracije napravi društveni član, akad. slikar, g. Žmitek. Med kolinskim občinstvom vlada največje zaupanje za to prireditel. Eventualne reklamacije vzprejema »Ilirija« v Pragi in Sokol »Fügnern« v Kolínu.

Darovi.

Poslani našemu uredništvu.

Za družbo sv. Cirila in Metod: Zbirka Mohorjanov v Preserju 7 K. Bog plačaj!

Za Jeranovo dijaško mizo so darovali naslednji p. n. gg.: Mil. stolni prošt dr. I. Kulavio 10 K, prelat in mestni župnik J. Rozman 10 K, Neimenovan 20 K, fin. komisar A. Janežič 6 K, dr. Aleš Ušeničnik 10 K, Fr. Oranič iz Iirske Bistrice 5 K, Martin Narobe, župnik v Zapogah 20 K, Neimenovan 3 K.

Za Marijanishe so darovali p. n. gg.: Semen. vodja dr. J. Lesar 10 K, Jan. Oblak, dekan v pok. v Kamniku 10 K, dr. Aleš Ušeničnik 10 K, Vojteh Hybašek, kapelan v Smledniku 10 K, Neimenovan 10 kron.

Bog plačaj!

Iz kaz. milih darov za pogorelca Matevža Govekar na Jeličnem vrhu: Mestna župnija Idrija po pred. g. mestnem župniku, dekanu in dežel. poslancu Mih. Arko 70 kron, župnija Spodnja Idrija po pred. gosp. Janezu Juvan, župniku 40 K, župnija Godovič po pred. g. Alojziju Bobek, župniku 20 K, župnija Črni vrh po pred. g. Jan. Abram, župniku 10 K, župnija Vrh po pred. g. Jos. Gregorič, žup. uprav. 5 K, g. Gregor Fajdiga iz Zveznikov 3 K, Neimenovan 10 K 40 v. — Bog povrni vsem blagim sočutilcem ponesrečenih! Na Gori nad Idrijo 28. nov. 1902.

Anton Hribar, župnik.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj, 5. dec. Neki tukajšnji list poroča, da se zdravstveno stanje cesarjevo nikakor še ni izboljšalo, marveč mora radi revmatičnih bolečin še vedno ostati v sobi. Potovanje v Budimpešto je definitivno odloženo.

Dunaj, 5. decembra. Nemška ljudska stranka se je izjavila s spravnim eksposajem odbora nemških poslancev zadovoljna, ako ostanejo dotične točke v veljavi le za Češko. Nemško ustavno veleposestvo je prepustilo svojim poslancem iz Šlezije in Moravske, da

samostojno zavzamejo stališče. Pogajanja nemških poslancev z vlado in Čehi slede.

Moste, 5. dec. Jutri zjutraj bodo porotnikom v pravdi proti Schalku stavljena vprašanja. Soobteženi tiskar Kränzle je Wolfa prosil odpustjenja, da je tiskal Schalkovo brošuro. Wolf se je s Kränzlom poravnal, nakar je sodišče Kränzla oprostilo. Bivši upravnik »Ostdeutsche Rundschau« Gutmann je izjavil, da Wolf ni nič vedel, da je list dobil denar od sladkornega kartela.

Čikago, 5. dec. Hotel »Lynkoln« je tu pogorel. 23 oseb je zgorelo.

Umrla so:

3. decembra Jernej Vesel, upokojeni nadsvodnik, 77 let, Kolodvorske ulice 5, Neoplasma hepatis.

V hiralnici:

3. decembra. Ana Zalar, gostija, 62 let, Carcinoma ventriculi.

Javna zahvala.

Najiskrenejšo zahvalo naši domaći, jedini slovenski zavarovalnici proti požaru, namreč »Vzajemni zavarovalnici«, ki mi je zavarovalno svoto 1400 K tako točno, precizno, brez raznih računskih izpoštevov izplačala! V veliki neugodi po zlobni roki vendar sem vzveseljen po tem činu in omenjeno zavarovalnico najtopleje priporočam vsem Slovincem, ker je res naša! Na Jeličnem vrhu, dne 28. novembra 1902.

Matevž Govekar, pogorelec.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 506-2 m, srednji zračni tlak 736-0 mm

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celsiusu	Vetrovi	Nebo	Padačina v 24 ur.
4	9. zveč.	736-5	-0-9	sr. jvzh.	oblačno	
5	7. zjutr.	736-5	-3-3	sr. jvzh.	oblačno	0-9
6	2. popol.	735-1	-2-5			

Srednja večerajšnja temperatura -0-5°, normale -0-1°.

Dunajska borza

dne 6. decembra.

Skupni državni dolg v notah	101-10
Skupni državni dolg v srebru	101-—
Avstrijska zlatna renta 4%	120-60
Avstrijska krona renta 4%	100-45
Ogerska zlatna renta 4%	120-35
Ogerska krona renta 4%	97-90
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gl.	15-54
Kreditne delnice, 160 gl.	666-75
London viza	239-40
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. valj.	117-05
30 mark	23-42
20 frankov (napoleonor)	19-08
Italijanski bankovci	95-10
2. kr. cekini	11-29

Žitne cene

dne 4. decembra 1902.

(Termin.)

Na dunajski borzi:

Za 50 kilogramov.

Pšenica za spomlad	7-79	7-80
Rž za spomlad	6-90	6-91
Koruzna za maj-junij 1903	—	—
Oves za pomlad	6-60	6-61

Na budimpeštanski borzi:

Pšenica za april	7-65	7-65
Rž za april	6-65	6-66
Oves za april	6-29	6-30
Koruzna za maj (1903)	5-75	5-76

(Efektiv.)

Dunajski trg.

Pšenica banaška	8-06	8-46
južno fel.	7-61	7-91
Rž	6-83	6-98
Ječmen	6-10	7-25
ob Tisi	6-10	7-75
Koruzna ogerska stara	7-20	7-30
Koruzna ogerska nova	5-85	6-—
Cinkvant	6-90	7-10
Oves srednji	6-78	6-98
Fisol	6-75	14-—

Stoletna pratika

dvajsetega stoletja

1901 — 2000

z načelno podobo v barvah in jako zanimivo, podučno in koristno vsebino. Sestavil doktor Gregorij Pečjak.

Stane v »Prodajalnici katol. tiskovnega društva (H. Ničman)« v Ljubljani, mehko vezana 1 K 30 h, v polplatnu 1 K 80 h, v polusnji 2 K. Po pošti 20 h več.

Katoliška bukvarna

v Ljubljani

priporoča:

Missale Romanum (v obliki male pole) l. 1901, najnovejšimi mašami, in sicer:

1. V črnem usnji z marmor. ali rudečo obrezo K 43-20
2. V črnem usnji z zlato obrezo K 44-40
3. V rudečem šagrinu z zlato obrezo K 50-—

Dobiti je ta misal tudi v še finejšem vezanju.

Missale Romanum (v četvorki) l. 1901, z najnovejšimi mašami, in sicer:

1. V črnem usnji z marmor. ali rudečo obrezo K 36-—
2. V črnem usnji z zlato obrezo K 38-—
3. V rudečem šagrinu z zlato obrezo K 42-—

Dobiti je tudi v še finejši izdaji. Cene veljajo s proprijem vred za katerokoli škofijo. — V zalogi so misali s proprijem naslednjih škofij: Ljubljanske, goriške, krške, lavantinske, poreško-puljske, tržaške in ogersko-hrvatskih.

Missae pro defunctis (v obliki male pole):

- V črnem usnji z rudečo obrezo K 7-20
- V črnem usnji z zlato obrezo K 8-40

Missae pro defunctis (v četvorki):

- V črnem usnji z rudečo obrezo K 6-—
- V črnem usnji z zlato obrezo K 6-96

Za one čast. gospode, ki zaradi slabega vida smejo vedno maševati »de Beata«:

Missale ad usum sacerdotum caecotentium (v obliki male pole):

- V črnem usnji z zlato obrezo K 19-20

Odprtje pekarije.

Naznanjamo p. n. občinstvu, da smo

1. decembra t. l. otvorili prvo ljubljansko parno pekarno

H kratki vabimo vse svoje p. n. odjemalce in tudi druge, da si ogledajo novo pekarno.

S spoštovanjem

1349 3-2

prva ljubljanska parna pekarna v Ljubljani, Rimska cesta št. 16.

1339 4-2

Najlepši Miklavžev dar je dober molitvenik.

Tak je Bleiweisov

„Najboljša mati“.

Lepo branje, pravi slovenski jezik, pripravna oblika, okusna vezava, nenavadno nizka cena. Dobi se lahko tudi po pošti. Naslov: Prodajalna Katol. tiskovnega društva v Ljubljani. 1355 2-2

Najpripravnejše molitve v čast Brezmadežno spočeti so v lepem molitveniku

Najboljša mati.

Dobi se v prodajalnici Katol. tiskovnega društva po 1/2, 2 ali 3 K.

Tudi v velikimi črkami.

1356 2

Izšla je knjiga

„Lurški čudeži“.

Francoski spisal Henrik Lasér, poslovenil Fr. Marešič.

Dobiti je v »Katol. Bukvarni« v Ljubljani, in v prodajalni H. Ničman.

Cena trdo vezani knjigi 2 K, po pošti 20 h več.

Krčmarji in zasebniki

kateri hočejo kupiti

izvrstna prista

istrijska

== vina ==

obrabejo naj se zaupno na Pavla Sponza, posestnika v Rovinju.

Terrano . . . 26 do 32 Kron hektl. Muškatelec, bel 32 » 40 »

s postaje Rovinj v Istri.

1311 10-3

Praktična božična darila

priporočata

Gričar & Mejač

Ljubljana

Prešernove ulice št. 9.

Največja

trgovina

zgotovljeno obleko

za gospode, gospe in otroke.

Od 1. decembra naprej znižane cene.

Od prejšnjih sezon zaostali predmeti se prodajajo, dokler jih je kaj v zalogi, za vsako ceno.

Tisk »Katoliške Tiskarne« v Ljubljani.